

Masarykova univerzita
Právnická fakulta

CVIČENÍ Z PRÁVA DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ

Soubor příkladů č.1

Špunt, verze 2.4
Internetový portál
Televize v motorestu

Zpracoval: Jan Plšek

Seminární skupina: 02 (sudé úterý)

Datum odevzdání: 16. 10. 2007

Skutek

Vydavatel populárně vědeckého časopisu *Algo* se zaměřením na počítačovou techniku vložil do jednoho čísla CD-ROM obsahující zábavnou počítačovou hru *Špunt*, verze 2.4.

Vydavatel hru získal běžným stažením z internetu ze stránky jedné obchodní společnosti, spojené se spoluautory této hry.

Internetová stránka obsahovala hru *Špunt*, verze 2.6 a 2.5, s připojeným sdělením, že se jedná o freeware, ovšem s uvedeným licenčním ujednáním omezujícím jeho užití pouze pro domácí účely.

U starší verze 2.4, kterou vydavatel použil, byla na téže internetové stránce uvedena pouze odkazovací linka na jinou stránku, a to cizího provozovatele, kde byla počítačová hra *Špunt*, verze 2.4, k běžnému stažení s tím, že bylo u ní uvedeno, že se jedná o freeware bez dalšího vymezení nebo jiného sdělení.

Cena čísla časopisu, k němu bylo přidán nosič obsahující zmíněnou počítačovou hru, se nijak nezměnila. Náklady s tím spojené vydavatel zakalkuloval do běžné prodejní ceny časopisu.

Do půl roku poté se ozvala skupina spoluautorů počítačové hry *Špunt*, verze 2.4, a po vydavateli požadovala blíže neurčenou částku za zásah do jejich autorského práva. Spoluautoři se ohradili tím, že počítačová hra není určena ke komerčnímu užívání.

Právní rozbor a návrh řešení

1) Uplatněte přirozený, věcný a bezpředsudečný pohled na skutek, který se stal, podle Vašeho nejlepšího vědomí a svědomí. Zkuste odpovědně a svobodně projevit Váš cit pro dobro a spravedlnost (právní cit). Odpovídá takový náhled přirozenému smyslu právních předpisů? Uvažte, který světových přirozených zákonitostí bychom přitom měli dbát?

Nelze dosáhnout štěstí na úkor štěstí někoho jiného.

Férová soutěž (myšleno soutěž nikoli nekalá). Každému, co jeho jest, tedy nic z cizího.

2) Kterých psaných nebo nepsaných pozitivně právních principů, jež ovládají právní stát, se příklad týká? Kterých soukromoprávních zásad se příklad týká?

Ochrana lidské důstojnosti - zde důstojnosti tvůrce a jeho díla. Právo vlastnit majetek - ochrana vlastnictví. Ochrana investice. Právo podnikat. Neminem laedere.

Zásada ekvity - zásada výkonu práva v souladu s dobrými mravy a zákaz zneužití výkonu práva. Princip právní jistoty. Vigilantibus iura scripta sunt. Vše je dovoleno, co není výslovně zakázáno.

3) Došlo ke střetu některých českých ústavních práv? Pokud ano, jakých a čím? Mají tato práva též právnické osoby?

Právo vlastnit majetek (Čl.11 Listiny) (spoluautoři) X právo podnikat (Čl.26 Listiny) (vydavatel).

Právo k výsledkům tvůrčí duševní činnosti (Čl.34/1 Listiny) (spoluautoři) X právo podnikat (Čl.26 Listiny) (vydavatel).

Právo vlastnit majetek mají též PO, ovšem právo k výsledkům tvůrčí duševní činnosti mohou mít PO jen pokud jde o práva majetková, osobnostní práva mohou přirozeně náležet jen FO.

4) Došlo ke střetu některých lidských práv vyplývajících z mezinárodněprávního řádu? Pokud ano, jakých a čím?

Právo požívat ochrany morálních a materiálních zájmů vyplývajících z tvůrčí práce (MPHŠKP). Právo pokojně užívat majetek (Čl.10 Dodatkového protokolu Úmluvy).

5) Posuďte autorskoprávní povahu časopisu Algo, a to i včetně připojení počítačové hry k jednotlivým výtiskům.

souborné dílo (§2/5 AZ) - patrně současně zaměstnanecké dílo (§58 AZ)

6) Posuďte právní povahu počítačového programu Špunt, verze 2.4, jakož i jiných verzí.

autorské dílo (§2/2 AZ), společné dílo spoluautorů (§8 AZ), ze zadání není jasné zda se nejedná o kolektivní (§59 AZ), popř. i zaměstnanecké dílo (§58 AZ).

7) Posuďte právní význam slova freeware a pojmově jej vyložte. Používá toto slovo právní řád? Může být použití tohoto slova v právním styku někomu k tíži? Když ano, tak komu?

Freeware je software, který je distribuován bezplatně. Autor si u freeware zpravidla ponechává autorská práva, například nedovoluje program upravovat nebo omezuje použití zdarma jen pro nekomerční či osobní potřebu.

Právní řád slovo freeware nepoužívá. Použití slova freeware jako výrazu připouštějícího různý výklad může být k tíži a to tomu, kdo jej užije v jednání jako první (contra proferentem) (§266/4 ObchZ).

8) Jednalo se o komerční užívání ze strany vydavatele časopisu? Jednalo se vůbec o užití díla ve smyslu autorského zákona?

Jednalo se o užití jednak tím, že byly zhotoveny rozmnoženiny díla (§13 AZ) a to nikoli pro osobní potřebu. Dílo bylo taktéž rozšiřováno (§14 AZ) a to s komerčním efektem.

9) Došlo k zásahu do práva autorského?

Toť otázka. Záleží, zda vydavatel časopisu měl od spoluautorů potřebnou licenci či nikoli. Existuje názor, že autoři programu použili v jednání jako první pojem freeware, což je výraz připouštějící různý výklad a pokud si jej vydavatel vyložil jinak než jak byl myšlen, je třeba to přičíst k tíži především jim. Autoři namítali, že nehodlali dát hru vplen ke komerčnímu využití. Zdá se, že časopis porušil autorská práva a dopustil se i nekalé soutěže. Sice nezvedl cenu časopisu, ale to samo o sobě ještě neznamená, že zařazení hry nemělo vliv na prodej a náklad časopisu. Jaký je rozdíl mezi tímto papírovým časopisem a internetovými portály, které tyjí z toho, že nabízí databáze volně šiřitelných programů? Rozdíl tu je - přístup k takovému internetovému portálu bývá bezplatný, kdežto časopis je třeba si koupit a pak teprve zákazník získá produkt "zdarma"! Označením programu za freeware poskytli autoři licenci k jeho bezplatnému užití (necht' nikdo za užívání neplatí), nikoli k volnému užití (necht' jej kdokoli zpoplatní). Opačný výklad by byl popřením oprávněných zájmů autorů, popřením ochrany vlastnictví a práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti ve prospěch práva podnikat. Z tohoto důvodu odmítám vykládat právní úkon poskytnutí licence contra proferentem a kloním se spíše k výkladu podle §35 ObčZ, který ukládá povinnost vykládat právní úkon jednak podle zvykového vyjádření a jednak podle vůle toho, kdo právní úkon učinil - oboje mluví ve prospěch spoluautorů hry. Podle mého názoru tedy k zásahu do autorského práva došlo - vydavatel časopisu si neoprávněně přisvojil právo dílo užit, konkrétněji právo na rozšiřování rozmnoženiny prodejem (§14 AZ). I kdyby se při hodnocení použití pojmu freeware argumentovalo, že platí ústavní princip vše je dovoleno, co zákon výslovně nezakazuje a tedy nezakazuje freeware dále prodávat, namítám proti tomu, že je tu také zákaz šikanózního výkonu práva a příkaz výkonu práva v souladu s dobrými mravy.

10) Jaké částky, jak právně strukturované, by spoluautoři mohli po vydavateli chtít? Jednalo by se ze strany vydavatele o více druhů právních odpovědností? Pokud ano, o jaké?
Ze strany spoluautorů by mohl být namítán patrně jen zásah do autorského práva, nikoli nekalosoutěžní jednání.

Teoreticky by mohli chtít náhradu škody, ovšem je otázka, zda tu vůbec nějaká škoda na straně spoluautorů vznikla - mám za to, že nevznikla. Hradí se ovšem i ušlý zisk (§422), jehož výše je pro tento případ stanovena přímo zákonem (§40/4 AZ) a to jako výše odměny, která by byla obvyklá za získání licence v době neoprávněného nakládání s dílem.

V úvahu přichází také vydání bezdůvodného obohacení a to jako dvojnásobek odměny, která by byla obvyklá za získání licence v době neoprávněného nakládání s dílem (§40/4 AZ).

Bylo by možné požadovat i přiměřené zadostiučinění (§40/1e AZ), zde mám však také dojem, že s nevalným úspěchem.

Odpovědnost by zde byla soukromoprávní, popř. správněprávní, či dokonce trestní.

11) Byl by spor mezi spoluautory a vydavatelem arbitrovatelný?

Pokud by uzavřeli rozhodčí smlouvu, tak ano.

12) Nalezli jste spravedlnost?

Pokud by spor byl rozhodnut ve prospěch vydavatele časopisu s poukazem na výklad pojmu freeware contra proferentem, nemám pocit, že by bylo spravedlnosti učiněno zadost (viz.9).

1.2

Internetový portál

---

(1) Vyhledejte některý portál v telekomunikační síti internet (nebo v síti podobné) a posuďte jeho právní povahu. Aplikujte § 118 odst. 1 obč. zák. a posuďte věc hromadnou.

<http://www.seznam.cz>

Jedná se zde jistě o funkční soubor (hospodářský celek) mnoha majetkových hodnot, které však lze sotva nazvat věcmi v souladu s úzkým pojetím věci v ObčZ. Je otázka, zda lze nazvat věci hromadnou soubor "jiných majetkových hodnot" - snad ano. Ve smyslu autorského zákona se jedná o autorské dílo (§2/1 AZ).

(2) Jaká je autorskoprávní povaha portálu veřejné správy?

Vyhledejte tento portál v internetu a posuďte jej z hlediska předmětů práv stanovených aut. zák. Jedná se o kolik právních předmětů?

<http://portal.gov.cz>

Mechanismus portálu je autorským dílem - jedná se o souborné dílo (§2/5 AZ) a současně kolektivní dílo (§59 AZ). Lze snad uvažovat i o odvozeném díle (§2/4 AZ) jako tvůrčím zpracování jednotlivých autorských děl. Druhá složka portálu - databáze (právní předpisy atd.) je patrně úředním dílem (§3 AZ). Autorská díla - díla literární (články) a výtvarná (obrázky, loga, piktogramy), nikoli však krátká textová sdělení. Podle AZ jsou zde dva druhy právních předmětů - autorských děl - samotný program (§2 AZ) a databáze (§88 AZ).

(3) Vyhledejte a prohlédněte si české nebo zahraniční portály v internetu, které se týkají IT a práva; napište adresu jejich serverů.

<http://www.dusevni vlastnictvi.cz>

<http://www.epo.org>

<http://www.itpravo.cz/>

<http://www.ietf.org>

<http://www.nic.cz/>

<http://www.isoc.org>

<http://www.wipo.cz>

<http://www.eff.org>

Skutek

Majitel hostinského podniku, motorestu *U zatáčky*, nedaleko dálnice, na úvěr přistavěl další část budovy, ve které umístil hotelové pokoje k pronájmu. Každý pokoj má sociální příslušenství a je, krom jiného, vybaven televizním přijímačem připojeným k družicové anténě na střeše motorestu. Kabelová televize není do osaměle stojícího motorestu zavedena, ačkoli majitel o to vícekrát žádal.

Zanedlouho po rozšíření služeb hostinský obdržel dopis od družstva *Forste*, které se mu představilo jako správce práv podle autorského zákona, a v němž jej upomenulo na to, že dosud s ním neuzavřel hromadnou smlouvu, ačkoli již od počátku minulého měsíce poskytuje ubytovací služby v hotelových pokojích vybavených televizními přijímači.

Hostinský se dopisu podivil a odpověděl odesílateli, že platí televizní poplatek a že si není vědom, že by měl platit někomu ještě něco dalšího.

Uvedl také, že pokud jde o hudební produkce, které čas od času pořádá v restauraci, tak na mě má řádně uzavřenou smlouvu a platí provozovací honoráře. Má tedy zato, uvedl v dopisu, že nikomu dalšímu již nic nedluží.

Krom toho, napsal, pokoje byly jen málo obsazeny, skoro vůbec ne, protože s ubytováním započal teprve nedávno a lidé o tom dosud málo vědí. Kdoví, nakolik se zájem vůbeclepší v budoucnu. Konkurence má nedaleko také ubytovací motorest, který je přímo u dálnice, bez odbočky. Kdyby měl ještě někomu dalšímu něco platit, dostal by se s ubytováním do minusu, napsal.

Krom toho, řekl si již jen v duchu, vždyť hotelový pokoj není veřejný! Každý tam je ubytovaný sám nebo společně s rodinou ... Hrom do toho, zase problém!

Hostinskému to přesto nedalo a vyhledal známého právníka, kterého se na celou věc optal. Co mu řekl právník?

Právní rozbor a návrh řešení

(1) Uplatněte přirozený, věcný a bezpředsudečný pohled na skutek, který se stal, podle Vašeho nejlepšího vědomí a svědomí. Zkuste odpovědně a svobodně projevit Váš cit pro dobro a spravedlnost (právní cit). Odpovídá takový náhled přirozenému smyslu právních předpisů? Uvažte, který světových přirozených zákonitostí bychom přitom měli dbát?

Neminem laedere, suum quique trībuere.

(2) Kterých psaných nebo nepsaných pozitivně právních principů, jež ovládají právní stát, se příklad týká? Kterých soukromoprávních zásad se příklad týká?

Zásada ekvity - zásada výkonu práva v souladu s dobrými mravy a zákaz zneužití výkonu práva. Princip právní jistoty. Ignorantia iuris non excusat.

(3) Došlo ke střetu některých českých ústavních práv? Pokud ano, jakých a čím? Mají tato práva též právnické osoby?

Právo k výsledkům tvůrčí duševní činnosti (Čl.34/1 Listiny), které přísluší přímo autorům děl vysílaných v TV (jejich výkon zpravidla majitelům licenci), se střetává s právem podnikat, jež má majitel motorestu (Čl.26 Listiny). Autorem díla může být pouze FO (§5 AZ). Právo k výsledkům tvůrčí duševní činnosti může náležet PO jen pokud jde o práva majetková.

(4) Došlo ke střetu některých lidských práv vyplývajících z mezinárodněprávního řádu? Pokud ano, jakých a čím?

Právo požívat ochrany morálních a materiálních zájmů vyplývajících z tvůrčí práce (MPHŠKP). Právo pokojně užívat majetek (Čl.10 Dodatkového protokolu Úmluvy).

(5) Posuďte právní povahu televizního poplatku. Jaký má soukromoprávní význam?

Dle §1 zákona o rozhlasových a televizních poplatcích Televizní poplatek slouží k financování veřejné služby České televize. Jedná se mnohem spíše o institut veřejného práva, svého druhu daně, než o platbu za služby v soukromoprávním smyslu.

(6) O jaký druh práva autorského, které bylo uplatněno, se jedná? Je toto právo nějak a někde definováno? Jedná se o právo na televizní vysílání?

Jedná se o majetkovou složku autorského práva, o právo dílo užít (§12 AZ), konkrétně o jednu jeho variantu - právo na sdělování veřejnosti (§18 AZ), ještě konkrétněji o jeden ze zákonem definovaných způsobů sdělování (zpřístupňování) díla veřejnosti a to provozováním televizního vysílání (§23). Pozitivisticky řečeno, jednalo by se o tento druh autorského práva, kdyby zákon náš případ z působnosti §23 tím samým §23 hned ve druhé větě nevyklučoval.

(7) Z jakého právního titulu mohlo družstvo Forte takto jednat? Jednalo se o titul veřejnoprávní nebo soukromoprávní? A co obojí?

Jednak povinné nepřímé zastoupení (vlastním jménem na účet majitele práva) přímo ze zákona (§96 AZ), což je svým obsahem soukromoprávní titul, ovšem okolnostmi vzniku titul veřejnoprávní. Nezbytnou podmínkou činnosti kolektivního správce je navíc oprávnění uděleném Ministerstvem kultury ČR (§98 AZ), což je titul veřejnoprávní.

(8) Právně argumentačně potvrďte nebo vyvráťte názor hostinského, že host si nemusí televizní přijímač zapnout, a to v daném kontextu příkladu. Podobně postupuje ohledně názoru, že host je na pokoji sám nebo s rodinou či s dalšími jednotlivými osobami.

Jedná se tu o realizaci práva nabízet určité služby - zpřístupnit díla vysílaná televizí. Je zcela bez významu, zda někdo z hostů a kolik hostů tuto nabídku využije. Samotná možnost využít nabídku už zvedá hodnotu ubytovací služby bez ohledu na to, jestli je tato možnost využita. Jde o to, že uživatelem chráněného díla je zde ubytovatel, nikoli koncový zákazník (ubytovaný). Dílo je zde užito již samotným umístěním "příjmuschopného" televizoru do hotelového pokoje.

Ubytování v pokojích s televizí je nabízeno všem, blíže neurčeným, zákazníkům a tedy veřejnosti. Jedná se tak bezesporu o "zpřístupnění díla" ve smyslu první věty §23 AZ. V tomto kontextu je lhostejné, že v jednom daném okamžiku mají k vysílání přístup jen určité osoby.

(10) Jakou právní povahu má hotelový pokoj?

Hotelový pokoj je veřejně přístupné místo. Prvek veřejnosti zde spočívá v tom, že hotelové ubytování může fakticky využívat kdokoliv, je obvykle krátkodobé a hotelový pokoj je tak postupně užíván rozsáhlým počtem osob. Hotelový pokoj tak lze pokládat za místo, kde dochází k dalšímu veřejnému šíření vysílaného díla (rozhodnutí NS 6 Tdo 380/2003).

(11) Z čeho dovodíte správnou výši odměny, jež by měla být v tomto případě placena? Pokud by měla být placena.

Odměna by měla být placena. Její výše by měla vycházet právě z okolností daného případu, které namítl na svou obranu hostinský. Tyto okolnosti, ač neovlivňují vznik závazku (vznik soukromoprávní odpovědnosti), ovlivní jeho obsah.

Takovou okolností bude četnost využívání služby zákaznickou veřejností - zde bude nejspíš hrát roli počet pokojů s televizory, rozsah zpřístupněných televizních kanálů, okruh potenciálních oprávněných uživatelů televizoru v jednom určitém okamžiku apod.

(12) Hraje nějakou roli, že hotelové pokoje byly jen málo obsazeny? Je to riziko podnikání? Pokud ano, má nějaký vliv na celou situaci, která se stala?

To, zda jsou pokoje obsazeny málo či více, je riziko podnikání. Při stanovení výše odměny by se mělo vycházet z potenciálního, nikoli skutečného, množství zákazníků - diváků.

V daném případě má skutečná obsazenost pokojů vliv na určení formy zadostiučinění (pokud bude požadováno), event. na výši zadostiučinění peněžitého.

Svou roli to také jistě sehraje, pokud bude jednání hostinského posuzováno příslušnými organizačními složkami státu jako přestupek nebo trestný čin.

(13) Lze očekávat, že kromě družstva Forte, které spravuje práva autorská, se podobně hostinskému ozve ještě někdo jiný? Pokud ano, kdo by to byl konkrétně?

Pokud jde o kolektivní správu práv autorských, ze zadání není jasné, zda Forte spravuje právo na odměnu podle §96 odst.1 písm.a) bod 1, nebo podle §96 odst.1 písm.a) bod 2. V případě, že by oba body měly na starosti dva různé subjekty, lze očekávat, že se ozvou oba. Aktuální situace je taková, že oba body spravuje společnost jediná - občanské sdružení INTERGRAM. Pokud jde o jiná práva, nebylo by divu, kdyby se hostinskému ozval majitel nedalekého motorestu (relevantní trh) a to s výčitkou (popř. žalobou), že se hostinský dopouští nekalosoutěžního jednání.

(14) Co všechno hrozí hostinskému, pokud by se snad z jeho strany jednalo o neoprávněné užití? Posuďte právně komplexně ze všech stran, jak z hlediska práva soukromého, tak i práva veřejného.

1. Soukromoprávní ochrana:

1.1 Kolektivní správce - negatorní nárok (§40 odst.1 písm.b) nebo f) AZ), odstranění následků zásahu (§40 odst.1 písm.d) AZ), zadostiučinění (§40 odst.1 písm.e) AZ), náhrada škody a vydání bezdůvodného obohacení (§ 40 odst. 4 AZ).

1.2. Sousední motorest - nekalá soutěž (§44 ObchZ) a tedy zdržení se nekalosoutěžního jednání, odstranění závadného stavu (odstranit televizory nebo koupit licenci), zadostiučinění, náhrada škody, vydání bezdůvodného obohacení (§53 ObchZ).

2. Veřejnoprávní ochrana:

2.1. Trestní - Trestný čin porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi (§152 TZ). Trestný čin nekalé soutěže (§149 TZ).

2.2. Správní - přestupek (§105b AZ) a tím pokuta až 100 000 Kč.

(15) Nalezli jste spravedlnost?

Ano. Nesmíme se ovšem nechat zmást aktuálním zněním §23 AZ, který ve druhé větě umístování televizorů na hotelových pokojích vyjímá z režimu provozování televizního vysílání a na první pohled tím takové počínání osvobozuje od povinnosti sjednání licence s kolektivním správcem. Ovšem, uvedené ustanovení (ač se jedná o text zákona) je v našem právním řádu nepoužitelné, obsolentní. Mezinárodní smlouvy, které mají v našem právním řádu tzv. aplikační přednost (Čl.10 Ústavy), žádnou takovou výjimku nepřipouštějí a tím aplikovatelnost druhé věty §23 AZ odsouvají na slepou kolej našeho legislativního kolejiště. (argumentace viz. *Telec*, Televizní přijímače na hotelových pokojích. Právní rádce, 2005/7)

Pokud je spravedlivé chránit nehmotné statky a pokud aplikujeme výše uvedené, nalezli jsme spravedlnost.